

Bánovské noviny

Ročník: XXII.

Číslo: 1/2023

December 2023

Ako správne nakladať s odpadmi

Každú ľudskú činnosť sprevádza vznik odpadov. Na Slovensku jeden človek vyprodukuje za rok priemerne až 300 kg odpadov. Nie všetky musia končiť na skládke alebo v spaľovni. Až 90% odpadov je možné recyklovať alebo kompostovať, a len malé percento je potrebné zneškodňovať. Jedna z vecí, okrem energií, ktorej nárast neskutočne zaťažuje rozpočet obce, sú aj poplatky za odpady. Tie stále stúpajú. Miestny poplatok za komunálne odpady a drobné stavebné odpady upravuje zákon č. 582/2004 Z. z. o miestnych daniach a miestnom poplatku za komunálne odpady a drobné stavebné odpady.

Ako by to malo fungovať:

Veľmi jednoducho vysvetlené, obec zaplatí za komunálny a stavebný odpad. Za triedený odpad obec neplatí. Čiastku ktorú obec zaplatí matematicky vydeli počtom občanov, a tak určí výšku poplatku. Nesmie vybrať od občanov viac, ale ani menej. **obec nesmie doplácať za odpady.** Toľko teória. Skutočnosť je ale úplne iná.

V roku 2017 sme za odpady zaplatili 11 000 eur, poplatok za obyvateľa bol 8 € a obyvateľov bolo 720, vybrali sme 5760 €. $11\,000 - 5760 = 5240$ €

Obec v roku 2017 doplácala 5240 €

Poplatok za občana mal byť 15,20 € – bol 8 €

V roku 2023 sme za odpady zaplatili 15 200 €, poplatok za obyvateľa bol 12 €. Od 706 obyvateľov sme vybrali 8 472 €. $15\,200 - 8\,472 = 6\,728$ €

Obec v roku 2023 doplácala 6 728 €

Poplatok za občana mal byť 21,50 € – bol 12 €

V roku 2024 je avizované zdraženie o 35%. Zaplatíme 20 500 €, vyberieme 9 170 €

Obec doplatí v tomto roku 11 300 €

Poplatok za občana by mal byť v budúcom roku zvýšený na 29 € / zvýšili sme na 13 €

Suma je len orientačná, samozrejme, bola by presná, ak by sme mali 100% úhradu za komunálny odpad a nikto by si neuplatnil úľavu. To je ale nereálne. Takže poplatok sa ešte o pár stoviek, ba možno aj o pár tisíc, navýši. K hľadaniu riešenia každá obec pristupuje individuálne. Niektorá razí politiku radikálneho zdvihnutia poplatkov o 5 € ročne, inde majú obmedzený počet nádob, na počet obyvateľov 1-4 majú len jednu nádobu. Pokiaľ majú občania nárazove viac odpadu, idú si kúpiť na obecný úrad čierne vrecia. **Jediné riešenie je TRIEDIŤ a vykladať len plné nádoby.** Obec z projektu zabezpečila do každej domácnosti kompostéry, aby biologicky rozložiteľný odpad neskončil v komunálnom odpade. Zriadila kompostovisko, aj tam sa dá povozit listie či konáre, aby sa nespalovali doma, a tiež aby listie a biologický odpad neskončili v komunálnych nádobách. Obec má podpísanú zmluvu so zberovou spoločnosťou a v obci prebieha zber triedených zložiek. To všetko by malo znížiť množstvo komunálneho odpadu.

Zase je to teória, no prax je iná.

Ak z domácnosti, v ktorej žije sama vdova, sú pravidelne zaplnené každé dva týždne dve nádoby, nemôže byť reč o triedení odpadu. Máme domácnosti, ktoré majú aj po tri až štyri nádoby, ale tiež tvrdia, že odpad separujú. Porovnáme to s mojou domácnosťou, snažíme sa triediť, ale tiež nie sme stopercentní. Dávame jednu nádobu 1-krát za mesiac, a niekedy aj raz za 6 týždňov. Potom máme občanov, ktorí si povedia, však ja platím a nebudem triediť. Ale ako som napísala vyššie, platilo by to len vtedy, keby zaplatil tých 29 € za občana na rok a obec by na neho nedoplácala. No i tak ostáva na jeho svedomí, že zaťažuje prírodu a ničí životné prostredie pre svoje deti či vnúčatá.

Poslanci uvažujú aj o aplikácii, ktorá by zaznamenávala, koľko ktorá domácnosť dáva komunálneho a koľko triedeného odpadu. Samozrejme, aj táto aplikácia niečo stojí. Mali by sme síce údaje na porovnanie, ale či sa zníži množstvo odpadu, ťažko povedať. Nerada končím svoj článok negatívne, ale ak v budúcom roku neklese množstvo odpadu, budeme musieť pristúpiť pri poplatkoch k radikálnym zmenám. Preto apelujem na vaše svedomie – snažte sa znížiť množstvo odpadu.

TRIEDTE A VYKLADAJTE LEN PLNÉ NÁDOBY.

Ďakujem všetkým, ktorí prečítali tento článok a pochopili situáciu, čo sa, dúfam, prejaví v pozitívnej zmene.

Milí občania Bánoviec,
prajem vám krásne prežitie vianočných sviatkov a veľa zdravia v nastávajúcom roku 2024.

Eudmila Ďurčáková

Šťastie

Učiteľka dala každému žiakovi balón, aby ho mal nafúkať, napísal naň svoje meno a hodil na chodbu. Učiteľka potom zamiešala všetky balóny a študenti dostali 5 minút na to, aby si našli vlastný balón. Napriek hektickému hľadaniu nikto nenašiel svoj balón.

V tom momente učiteľka povedala žiakom, aby zobrali prvý balón, ktorý našli, a odovzdali ho osobe, ktorej meno tam bolo napísané. Do 5 minút mal každý svoj balón.

Učiteľka povedala žiakom: „Tieto balóny sú ako šťastie. Nikdy to nenájde, ak si každý hľadá len to svoje. Ale ak nám záleží na šťastí iných ľudí, nájdeme si aj to svoje.“

Nech vás čaká rok plný šťastia, milí spoluobčania!

Vybrané uskutočnené aktivity v roku 2022 a 2023 Vám ponúkame v tomto prehľade:

Tento projekt – Okrasné drevené vyrezávané kryty na studne sa v našej obci podarilo uskutočniť vďaka finančnej podpore z Nadácie EPH.

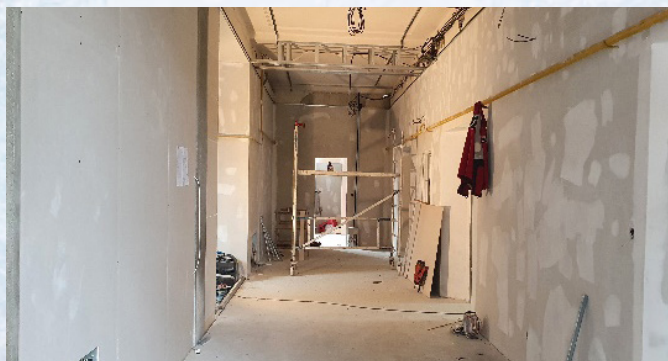

Drevený kryt na studni „Kráľovka“
(1 500 Eur)

Drevený kryt na studni na cintoríne
(1 800 Eur)

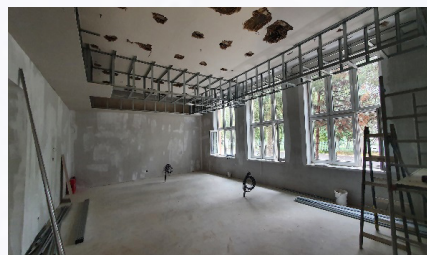
Stavebné úpravy budovy obecného úradu a Múzea Pavla Horova sa realizovali v druhej polovici roka 2022 a boli financované z vlastných prostriedkov obce (v hodnote 129 536,11 Eur). Do nových priestorov sme sa sťahovali 1. 12. 2022 a odvtedy sa postupne dokončuje zariadenie kuchynky, interiérové vybavenie. Občania mohli priestory vidieť už počas komunálnych volieb v októbri 2022, referenda v januári 2023 a volieb do NR SR v septembri 2023.

Pohľad na vstupnú chodbu počas úprav

Pohľad na vstupnú chodbu po úpravách

Pohľad na kanceláriu starostky počas úprav

Pohľad na kanceláriu starostky a zasadaciu miestnosť po stavebných úpravách

V jari 2022 prebehla mimoriadna oprava strechy (kritický stav-zatekanie) na budove bývalého KINA (v projekte s názvom: Komunitné centrum) v hodnote 25 318,99 Eur.

Obec sa už niekoľko rokov zapája do vyhlásených výziev na rekonštrukciu tejto

budovy. Žiadosti o dotáciu na Komunitného centra boli v predchádzajúcich obdobiach buď neúspešné, alebo nevyhodnotené. V roku 2023 boli zadane podmienky na čerpanie dotácie (v projekte s názvom: Vytvorenie Envirocentra v obci Bánovce nad Ondavou) neprijateľné a časovo nezrealizovateľné.

Z Environmentálneho fondu formou dotácie v rámci Programu obnovy dediny obec dostala podporu vo výške 6 000 Eur na projekt „Oplotenie kompostoviska Bánovce nad Ondavou“. Celková suma oplotenia činila sumu 7 266,76 eur. Dotáciu na projekt „Bociany z komína“ prijala obec v rámci Programu ochrany prírody vo výške 2 439 Eur a suma výdavku prekládky bocianieho hniezda 2 568 Eur.

Spracovala: Beáta Baková

Našu Materskú školu v školskom roku 2022/2023 navštevovalo 20detí vo veku 2 – 6 rokov. Pred primárne vzdelávanie úspešne absolvovalo päť 5-6 roč. detí, ktoré sa zaradili na pred primárne vzdelávanie do základných škôl. Nový školský rok 2023/2024 sme začali s počtom detí 21, takže kapacita školy je naplnená. Povinné pred primárne vzdelávanie nám absolvuje päť detí. Ich zápis do základných škôl bude v mesiaci apríl, do materských škôl je zápis v mesiaci máj. Zriaďovateľom MŠ je Obec Bánovce n/Ond., MŠ je bez právnej subjektivity. V zariadení pracujú dve kvalifikované učiteľky, kuchárka, školníčka a vedúca ŠJ na skrátený pracovný úväzok. Všetci zamestnanci majú oprávnenie a vzdelanie na výkon svojich funkcií. Odborné poradenstvo vo výchovno-vzdelávacom procese v minulom školskom roku sme poskytli dvom praktičkám.

Na podporu a rast dieťaťa, či už v kognitívnej, percentuálne -motorickej alebo citovo-sociálnej oblasti, sa snažíme vymýšľať a organizovať rôzne aktivity. Pri ich usporadúvaní a realizovaní nám v značnej miere pomáhajú rodičia, zriaďovateľ. Všetky tieto aktivity sú v súlade s koncepcijným zameraním a cieľom našej MŠ, ako aj s hlavným cieľom pred primárneho vzdelávania, ktorým je všestranný rozvoj osobnosti dieťaťa. Zo spomínaných aktivít spomeniem aspoň niektoré: Karneval, Logopedické cvičenia, Stavanie mája, Deň matiek, Sokoliar - ukážka práce s dravými vtákmi, Vlakový výlet do Košíc- MDD, Letné radovánky s vodou, Opekačka, Slávnostná rozlúčka s MŠ, Deň jablka – jesenné tvorenie, Mesiac úcty k starším, Bábkové predstavenie divadielka Lienka, Posedenie s Mikulášom... Tiež sme sa zapojili do internetových výziev a súťaží: Záhrada, Plastelína, Korkii, Separuj odpad /KOSIT/.

Na modernizáciu školy a učebných pomôcok v plnej miere využívame štátny príspevok na 5-6 roč. detí/vďaka čomu sme doplnili, okrem iného, aj cvičebné náradie na školskom dvore, ako aj príspevok od rodičov na čiastočnú úhradu nákladov vyplývajúci zo zákona, ktorý ostal v nezmenenej výške.

Maličké rady pre rodičov: Dvadsaťro rodičom od ich detí

1. **Nerozmaznávejte ma.** Viem dobre, že by som nemal dostať všetko, čo si zažiadam. Ja Vás len skúšam.
2. **Nebojte sa byť prísni a pevní.** Ak mi vytvoríte hranice, budem sa cítiť bezpečnejšie.
3. **Nedovoľte aby som si vytvoril zlé návyky.** Musím sa spoliehať na Vás, že ich včas odhalíte.
4. **Nerobte zo mňa menšieho ani dospeliešieho ako v skutočnosti som.** Núti ma to, aby som sa správal nezmyselne a neprirodzene.
5. **Nezabúdajte, že sa vždy nedokážem vyjadriť tak, ako by som chcel.** Nie som preto presný a ťažko mi je rozumieť.
6. **Nekričte na mňa, nenadáвайте a nedohovárajte mi na verejnosti.** Ďaleko viac na mňa zapôsobí, keď sa so mnou porozprávate v súkromí.
7. **Nevnučujte mi, že moje chyby sú ťažké hriechy.** nabúra to môj zmysel pre hodnoty.
8. **Nenechajte sa príliš vyvíeť z miery keď poviem, že Vás nemám rád.** To nie Vás, ale Vašu pomoc, ktorá ma ohrozuje.
9. **Nechráňte ma pred všetkými následkami môjho správania.** Potrebujem sa naučiť znášať ťažkosti a bolesť.
10. **Nevenujte prehnajú pozornosť mojim drobným poraneniam a boľistkam.** Dokážem sa s nimi vyrovnáť sám.
11. **Nesekirujte ma.** Musel by som sa brániť tým, že budem hluchý a budem robiť, mŕtveho chrobáka.
12. **Nesľubujte mi nespítniteľné veci.** Pamätajte si, že sa cítim ukrivdený, keď sa sľuby nedodržujú.
13. **Neskušajte nadmerne moju poctivosť.** Dostanem strach a potom klamem.
14. **Nebudte nedôslední.** To ma úplne mátie.
15. **Nehovorte mi, že ma nemáte radi, keď Vás v niečom sklamem.** Veľmi ma to bolí a ťažko na to zabúdam.
16. **Nehovorte mi, že moje obavy a strach sú hlúposti.** Pre mňa sú hrozne skutočné a veľa pre mňa znamená, keď sa mi snažíte porozumieť.
17. **Nesnažte sa mi nahovoriť, že ste dokonali a bez chýb.** Hrozne ma šokuje, keď zistím, že to tak nie je.
18. **Nikdy si nemyslite, že je pod Vašu dôstojnosť sa mi ospravedlniť.** Po úprimnom ospravedlnení sa môj vzťah k Vám stane ešte vrejší.
19. **Nezabúdajte, ako rýchlo dospievam.** Je určite ťažké držať so mnou krok, ale snažte sa prosím.
20. **Nezabudnite, že budem vedieť rozdávať lásku a vyrastie zo mňa dobrý človek len vtedy, keď budem lásku a láskavé porozumenie pociťovať od Vás sám, milí moji rodičia...**
21. **...ale to Vám snáď ani nemusím hovoriť, však??**

Želáme Vám krásne prežitie vianočných sviatkov, veľa radosti, pohody v kruhu Vašich najbližších a šťastný krok v Novom roku 2014

Riad. MŠ Jana Ďuríková a kolektív MŠ

POČÍTAČOVÉ HRY – NEVINNÁ ZÁBAVA ČI ZÁVAŽNÝ PROBLÉM?

Hranie hier na internete a trávenie času na sociálnych sieťach je globálnym fenoménom a jednou z najčastejších voľnočasových aktivít dnešnej detskej a dospievajúcej generácie. Niet divu, že práve deti a teenageri (a to hlavne vo veku 12-15 rokov) sú najrizikovejšou skupinou problémového hrania.

V prípade hier priniesol veľký závislostný potenciál práve koncept „strieláčiek“ a koncept RPG hier (Role Playing Game – hra, pri ktorej hráč ovláda virtuálneho hrdinu). Tento potenciál umocňuje internet a hranie hier v reálnom čase. Online hra sa nedá len tak prerušiť, zastaviť, čím zvyšuje čas hrania. Ďalší rozmer je sociálny, keďže hráč pôsobí v skupine s reálnymi ľuďmi. Takáto hráčska skupina často funguje dlhodobo, dieťa si v nej buduje postavenie, má potrebu sa v hierarchii skupiny šplhať vyššie, a tak je nútené nevymieškať ďalšiu časť hry. Navyše má pocit zodpovednosti voči spoluhráčom. V takej chvíli je mimoriadne ťažké odpútať ho od hry a prináť ho, aby sa išiel napr. učiť. To sú dôvody, prečo herným aktivitám venuje čo najviac možného času. Hry takisto ponúkajú deťom okamžitú spätnú väzbu, čo je veľmi motivujúce. Každý človek, vrátane dieťaťa potrebuje pochvalu, ocenenie, ktoré nie každý dostane. Hra im toto ponúka. Pozitívna spätná väzba prídje veľmi rýchlo a často, po úspešnom súboji sa získajú body, výhody, či ocenenia aj od hráčskej skupiny. Hranie môže byť formou úniku od rodinných, osobných problémov, či problémov v škole a v reálnom kolektíve, ale aj od rôznych negatívnych pocitov, ktoré nedokáže dieťa spracovať. Následne vzniká začarovaný kruh, kedy hranie hier či aktivity spojené s nadmerným využívaním internetu tieto problémy ešte prehĺbujú. Takéto deti môžu byť v reálnom živote menej sociálne zdatné, môžu sa u nich objavovať ťažkosti v medziľudských vzťahoch, ako aj v emočnom vývine, nedokážu sa naučiť primeraným spôsobom regulovať svoje negatívne ale aj pozitívne emócie, svoje správanie. Môžeme u nich pozorovať poruchy pozornosti, či dokonca nárast agresivity. V praxi to potom znamená, že sa nedostatočne orientujú v rôznych situáciách bežného života, zlyhávajú v škole, majú problémy s bežnými samoobslužnými činnosťami, vrátane hygieny, s domácimi prácami ktoré by mali zvládať vzhľadom na svoj vek, môžu sa dokonca objaviť aj zdravotné problémy (problémy s pohybovým aparátom, obezita, cukrovka, ochorenia očí, epilepsie, nedostatok spánku).

Poruchy spôsobené internetom a mobilnými zariadeniami vrátane hrania hier online sú stále nová téma, ale aj tu platí, že najdôležitejšia je prevencia a to práve v detskej a adolescentnej populácii. V rámci domácej regulácie je vhodné dohodnúť si isté pravidlá a hranice a tie dôsledne dodržiavať. Všeobecne platí, že čím je dieťa menšie, tým menej času by malo tráviť na internete a na hrách na počítači. Napr. deti 7-10 rokov by nemali denne hrať dlhšie ako 45 min., adolescenti 11-13 rokov 60 min. a u dospievajúcich nad 14 rokov je vhodnejšie stanoviť si týždenný limit, taktiež je vhodné mať 1-2 dni týždenne bez hier. Počítač by nemal byť umiestnený v detskej izbe, rodič by mal vedieť kedy dieťa hrá a dbať na to, aby nehralo tesne pred spaním a už vôbec nie v noci. Rodičia by mali poznať vekové odporúčenie danej hry, aby zodpovedala veku dieťaťa, poukázal na rozdiely medzi fantáziou a realitou a vyberať a podporovať hranie hier s náučným obsahom či podporujúce získavanie rôznych zručností. Dieťa by nemalo dávať prednosť hraniam hier pred spoločnými rodinnými aktivitami, či dennými povinnosťami. Dôležité je všimnúť si aj varovné príznaky, ako sú náhle zhoršenie prospechu a správania, zvýšená únavnosť, strata záujmu a úbytok reálnych priateľských vzťahov.

Ak však dieťa dohodu a pravidlá nie je schopné dodržiavať, podvádza, vyjednáva a obchádza ich, je určite vhodné poradiť sa s odborníkmi. Hlavnou liečebnou metódou je psychoterapia, v prípade závažnejšieho stavu môže byť doplnená o farmakoterapiu, najmä o antidepresíva.

Jana O.

Moje začiatky s behom

Akoby som začala... Moje začiatky s behom boli veľmi zaujímavé. Začala som behať tak pred cca 6-timi rokmi. Vďaka blízkej kamarátke, ktorá ma zavolała na beh Night Run Košice. Bolo to 10 km.

Začala som trénovať, až som sa pretrénovála a mala som zranenie z preťaženia -prasknutá kostička pod členkom. Ale nevzdala som to a o mesiac som s behom začala znova, ale trochu pomalšie. Tak či onak to bol ťažký beh, ale rada na neho spomínam, keďže to bol môj prvý. Po tomto behu som si behávala ďalej a stále som si určila jeden cieľ. Začalo sa to na 10 km, potom som chcela zistiť či zvládnem 15 km, a po 15 tých km som sa rozhodla pre môj prvý polmaratón - 21,09 km. Bol to Podvihorlatský polmaratón a dala som to!

Po čase som sa pomaly psychicky pripravovala na celý maratón. A prečo psychicky? Lebo počas dlhého behu je potrebné byť vyrovnaný s rôznymi pocitmi, ako je bolesť, hlad. V hlave je veľmi veľa myšlienok, keď je zlé počasie, fúka, prší, tak na to treba veľmi veľké sebazaprenie a silnú vôľu vytrvať.

Môj prvý maratón bol taktiež Podvihorlatský. Je to dlhých 42 km okolo Širavy. Bežci vravia, že je to najkrajší maratón. No zo svojej skúsenosti viem povedať, že aj najťažší. A prečo? Lebo posledné km sa bežia po kopcoch a človek už je dosť unavený a tie kopce ... no dajú poriadne zabráť. Ale tie pocity po behu. To je na nezaplatenie.

Po prvom maratóne mi bolo zle od žalúdka. Po druhom a treťom som chcela plakať, taká som bola šťastná.

Je to neopísateľný pocit. Človek vyjde zo svojej komfortnej zóny, po dlhom a ťažkom tréningu je to ako tá čerešnička na torte.

Aké sú moje úspechy?

3 miesto - beh Michalovská hodinovka

3 miesto v okrese - Podvihorlatský maratón.

Pavol Horov - Mitník

Musím však dodať, že nevenujem sa len behu. Ale v zime aj otužujem, cvičím. Po rokoch behania som zistila, že nie je dobre sa venovať len behu, ale je dobré precvičiť celé telo. Nakoľko počas behu sa zatažujú jedny svaly, no druhé potom ochabujú.

A akú radu by som dala všetkým, ktorí sa chcú behu venovať ozaj seriózne?

1. začínaj pomaly
2. precvičuj celé telo,
3. hlavne investuj do dobrých bežeckých topánok
4. nikdy sa nevzdávaj, lebo sú aj ťažké behy, ale tie ťa posilnia!

Ivana Stankovská

Medzinárodný maratón mieru (MMM)

Medzinárodný maratón mieru (MMM) v Košiciach alebo aj Košický maratón je najstarší maratón v Európe a tretí najstarší na svete, a to po Bostonskom a Yonkerskom maratóne. Zakladateľom medzinárodného maratónu mieru v Košiciach je Vojtech Bukovský a prvýkrát sa pretekali v roku 1924. Prvé ženské pretekali sa konali v roku 1980. Medzinárodný maratón mieru 2023 bol v mnohých ohľadoch historický. Konal sa v nedeľu 1. októbra. a tento rok sa uskutočnil už jeho 100. ročník, ktorého sa zúčastnilo historicky najviac bežcov.

Práve storočnica maratónu bola dôvodom, že môj manžel - Slavomír Maďar - bežal znova a pridali sa k nemu aj Marek Maďar a sused Marek Mižík. Odbehnutie maratónu je častým snom a výzvou, ktorú si ľudia dávajú. Neraz sa však až na samotných pretekoch presvedčia, akú náročnú úlohu si na seba vziať. Lenže na to, aby sa postavili na štartovaciu dráhu, potrebovali dobrú prípravu. Bolo to ťažké, lebo popri povinnostiach, ktorých je veľa musíte ešte aj behať. Pred prípravou na pretek, hlavne cez víkendy, behávali skoro ráno nalačno, ale aj po práci cca 60 km týždenne. Behali aj napriek bolestiam kolien. Pre Slava to bol tretí maratón, a tak vedel čo ho čaká, ale pre obidvoch Marekov to bol ich prvý maratón. Nevedeli do čoho idú, lebo odbehnúť magických maratónskych 42,195 km, ktoré ešte nikdy v kuse nebežali, to nie je len tak. Tri, dva, jeden a ŠTART! Štartovná pištoľ vystrelila, hodinky zapípli, prvý kilometer, eufória pri trati, ľudia tleskajú a povzbudzujú.... Samozrejme, že po takom 25 km to už bolo o inom, výrazy tváre prezrádzali ťažký boj so samým sebou. Preto nie je výnimkou, ak niektorí bežci niekedy ani nedobehnú do cieľa, lebo im na to nestačia sily. Ale naši chlapi to zvládli, dali si nejaký cieľ dobehnúť za nejaký čas, alebo len dobehnúť do cieľa. Motiváciou je práve to ako sa cítia po behu a akú im to dodáva fyzickú aj psychickú silu. Na podujatí som ich bola podporiť aj ja s rodinou. Maratón nie je len o snahe, námahe o úspechoch a sklamaníach, ale je to aj nevšedná atmosféra, ulice plné bežcov i divákov. Je to obraz, v ktorom sa odráža temer 100 rokov existencie maratónskeho fenoménu v tomto meste.

Ingrid Maďarová

Natália Dobáková

Ivan Matta – obrovský hokejový talent

Ivo Matta pochádza z našej obce, má 15 rokov a hokeju sa venuje od svojich štyroch rokov. Od ôsmich sa zúčastňoval viacerých turnajov v Českej republike, a to v Prahe, Brne, Ostrave, Karlových Varoch. Už vtedy sa mu darilo, zaujal aj iných trénerov a prichádzal s oceneniami ako „Najlepší hráč“ alebo „Najlepší strelec turnaja“. Športu venuje takmer všetok voľný čas. Do svojich deviatich rokov sa venoval aj futbalu, kde patril k najlepším hráčom vo svojej vekovej kategórii MFK Zemplín Michalovce. Momentálne sa venuje iba hokeju, kde pravidelne hráva za mužstvo juniorov HK Dukla Mládež Michalovce, kde patrí, a to aj napriek svojmu mladému veku k najlepším útočníkom. Ivo je aj stabilným hráčom reprezentačného tímu Slovenska do 16 rokov. Jeho veľkým snom je hrať hokej na profesionálnej úrovni. Všetci veríme že sa mu jeho sen splní a budeme mu držať palce! Darina Mattová

Jak še dakedi gazdovalo

Toho roku še Ondavčanka zúčastnila veľa vystúpení, i súťažila u dvoch súťažoch. Vystúpenia me mali na jubilejných oslavách, narodeninách, obecných slavnostiach u našich regijóna a začepili me i prekrasni nevesti. Ščesce me skušali s nacvičením pasmom „*Jak me pire parali*“ a valal ohvarjali“ u Bežovci, chti me sebe sami napisali, no najvecej zasluh s vidumaním textom mala naša Mary Matinová, tam me získali štriberni pasmo a so špiavom u Tušici na súťaži „*Vidiečanova Habovka*“, dze me súťažili v kategórii skupina i dua. Za calu skupinu me získali štriberni pasmo a našo dva spevački Monika Vasiľová a Nikola Kornucová višpivali zlati pasmo.

Zavedli me i novoti, bo treba buc pokrokovi, ta fungujeme dlhuo i na fejsbuku. Dakus me pospominali na stari časi, jak to bulo dakedi davno, kec še išče gazdovalo. Našo predkove, chti gazdovali, nemali lechki život, prevlelo še narobili neľem na polu aľe i doma. I mi u Ondavčankoj še pozbirali, poobľikali a vibehli u Majernika do zahradi i gu pľevni a naša Monika nam porobila paradni fotky. Vracce še teraz s nami kus do minulosci a zaspominajce sebe, jak to dakedi bulo na valaľe.

Cali rok našo stari i prastari rodiče mali prevlelo roboti. Doma trebalo stat i obriadzic, kravi podojic, i o drobizg še postarac – kuri, kački, huski...

Z mľika še robilo šicko, šmetanka še pozbirala, zmucilo še maslo u zbušku, z kisloho mľika še odvaril sir (tvaroh). Na frištik abo na večeru še jedlo sladki mľiko, kisli mľiko abo i cmar s doma upečením chľebom abo bandurkovu lokšu, či lokšu na kislim mľiku. Z muki, zomľetej u mľine, še upik chľib, kolački a cesto. O vareňe, pečene a šicku robotu u kuchni še starali ženi i dzivki, no i na polu mušeli veľa toho porobic. Chlopi robili češšu robotu. Oraľi, košili travu i zarno. Ženi zarno odbirali, poviazali s porvislami do snopkoch a zložili jich do maradikov. Vecka še pricahla do valala mlacačka a zarno še na mlacačkovej pomlaco. Osipovali i bandurki i inšaki roboti na polu, na dvore (drevo na žimu narichtovali, u sobotu dvur pozamitali) i u chľive (hnuj vimetali).

Robota na polu bula češka u jari i u ješeni. U ješeni trebalo spratac, co še zrodzilo, vivejs hnuj, žem zorac. Oralo še s koňami abo kravami a pošalo še zarenko. U jari še pošal jarec, repa, kenderica, bandurki še sadzili.

Kenderica še sadzila pre drobizg na dvore, i pre šviňe. Najkrajši struki z kenderici še odložili, žebi bulo co na rok pošac aj na vareňe zameški. Šrotovníki nebuli elektricki ale kamenni mľinki.

S kendericu bulo tiž veľa roboti. Pošac, okopac, vilamac struki, privejz na dvur. Sušedi sebe pomahali, raz u jednej, raz u druhej, či trecej rodziňe še kenderica lupala, vinašala še na pujd a toti prihodi, co še pri lupaňu hutoreľi, aj o straškoch... A chto našol červeni struk, much pujs spac. Dzeci nechceli spac, šaliľi še, kocabali u šupinu a omazovali še s čarnu šnicu, co virosla na kenderičiňe namesto strukov.

Pasuľa še sadzila do krajních a dakedi i štreďních šoroch do kenderici, žebi še po kenderičiňe cahala. S pasuľu narabjali ženi i dzivki – okopali, otarhovali suchi struki, cepovali u mechu abo na poňve, vibrali pasuľinu z pasuľi a pasuľu dali do rečici a išli ju viviac, žebi ju očiscili od hl'ni i šmece. Robilo še to tak, že kec zadul vitor, ta še pasuľa presipovala z rečici do miski abo koritka a vitor šmece odval. Kec bula tak vičiscena, neprehrali ju calkom, aľe ochabli tak u mechu a až kec trebalo daco z pasuľi navaric, povibrali teľo, keľo trebalo. Mech vecka gazda viložil na chribet a odňis do komori.

„Sama ja pasuľu sadzila, sama ju pol'ivac chodzila, žebi ľudze znali, že robu, že ja sebe doma nešedzu.“

Jak me pisali, pasuľa še otarhala, cepovala u mechu abo na poňve, vibrala še pasuľina z pasuľi, pasuľa še dala do rečici, dze ju dzivki abo ženi šli viviac. Tota robota še najvecej ľubila dzecom, bo presipovaňe pasuľi vidavalo dobri zvuk. Dzeci še pobavili, i pomohli. Dachto pameta i toto, že še sucha pasuľina davala statku na karmeňe.

Gazda kolo toho šickoho narichtoval šeno. Perši trebalo travu pokošic, kosa mušela buc dobre pokľepana (a to tiž nežnal u valaľe každi), s hrabkami na polu poobraccac, pohrabac chodzili ženi i dzivčata a kolo roboti sebe ľubili i pošpivac.

„Rada ja, rada ja, za huru hrabala, bo ja spoza huri frajira čekala. Z dzešatoho valala krasa na mňe padala a ja totu krasu ľem pometovala.“

Oralo še tak, vi mladi už neška sebe aňi predstavic neznae, kuň cahal, gazda trimal pluch a ženi takoj za pluhom bandurki sadzili, bo kec išol druhi šor zorac ta banduročki poprihribal. Na treci šor še zaš bandurki sadzili a tak to išlo dookola.

„Oralo bi še mi toto širi pol'o, kebi pohaňalo pocešene mojo, pocešena ľemam, v pol'u ho nešejem, chudobna dživčoka, dze ja še podzejem“

Kec še bandurok veľa na polu zrodzilo, ta bulo co jejs calu žimu, bo z bandurok še robili lokše, pirohi, bandurčaki i šel'jaki inšaki jedzeňa. Hutorelo še, že bandurki – to druhi chľib.

Bandurki še vec na ješň vikopali z motiku, a taľovali – drobni še povarili šviňom, štreďni še ochabjali na druhi rok na sadzeňa a veľki buli na jedzeňa. Zbirali še do opalkov, no perši ich trebalo pokošic. Kopaňe bandurok, to bula veľka robota. Pomahac prišli i sušedzi, kumotri, blizka fajta, žebi še bandurki čim skorej vikopali a vec še išlo pomahac sušedom i fajce.

...a po roboce, kec už bulo šicko porobeno, gazda i gazdiňa zavolaľi šickich na oldomaš. Gazdiňa navarila džiňanki, upekla poplanok s posipku i krepľe s ľekvarom. Daco še popilo, pojedlo, pošpivalo a vec s polnima bruchama še viprovadzalo domu.

Dzeci kolo stola dakedi bars nemohli šedzec, aľe mi našo dzeci kolo sebe chceme, ta mi ich od stola nevihaňame. Jak še hutori – dobrich ľudzi še fšadzi veľa zmesci.

I tak bulo dakedi na valaľe...

Text: Ondavčanka

Fotografie: Monika Vasiľová

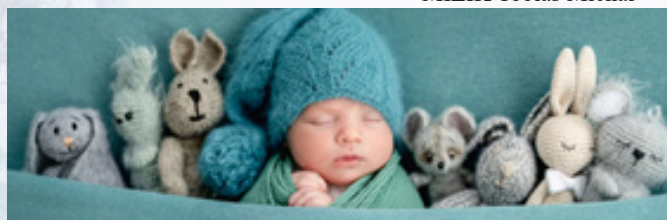
KOLKO NÁS JE? (stav k 30. 11. 2023)

Počet obyvateľov spolu: 708 Ženy: 358 Muži: 350

VITAJ DIEŤATKO MEDZI NAMI

*Vítaj medzi nami utešené dieťa,
nech na teba iba dobré sudby života letia.
Nech Ťi Pán Boh požehnáva
všetky životy roky
a buď šťastné v svete krásnom
mnohé dlhé roky.
Nech Vám v zdraví, láske rastie
Nech Vám dáva iba šťastie.*

HAMADEJOVÁ Zoja
MAĎAROVÁ Eliška
ARTIM Lea
MIŽÍK Dárus
PAPCUN Samuel
ŠMIDA Adam
PUKY Leonard
ČALFA Marko
MIŽÍK Tobias Michal

POSLEDNÉ ZBOHOM

Nedá sa
zabudnúť,
na milovaných,
čo skončili už
svoju
pozemskú
púť...

Pr. Lúka je viac ako deň...
CHÝBATE NÁM!

Zomreli v roku 2023:

Hrubý Ján
Janinda Ladislav
Hüblerová Mária
Staroškovič Michal
Šurimová Anna
Ortutaiová Emília
Kmetóny Stanislav
Platonov Štefan

NAŠI JUBILANTI: v roku 2023

*Ak nebudú tu rodičia,
tak kto nám občas požičia
teplého slova sladkosť,
ako med z tenkých plástov.*

*Všetko dobré priat' sme chceli,
nech vás láska povznáša,
nech ste stále jarí, bdeli,
aj keď vek sa ohláša.*

Najstarší obyvatelia Bánoviec nad Ondavou:

TIRPÁKOVÁ Mária 94 r.	MAŤAŠOVÁ Ľubomíra	65 rokov sa dožívajú:
Val'ovská Anna 91 r.	TKÁČOVÁ Helena	SOPKOVÁ Danka
	LOCH Emil	MIŽÍKOVÁ Mária
85 rokov sa dožívajú:	DANKANINOVÁ Mária	ŠMIDOVÁ Anna
ČUHANIČOVÁ Mária	BALICKÁ Anna	PIVARNÍKOVÁ Mária
DANKOVÁ Mária	TOTHOVÁ Jolana	JEŠKO Juraj
	POPELAŠOVÁ Veronika	
80 rokov sa dožívajú:	70 rokov sa dožívajú:	60 rokov sa dožívajú:
HÜBLER Štefan	RIMÁROVÁ Anna	GAJDOŠ Štefan
SAŇOVÁ Agnesa	TKÁČ Michal	DOBÁKOVÁ Danka
TKÁČOVÁ Katarína	VARGA Juraj	PAPCUNOVÁ
	KRÁĽOVÁ Mária	Magdaléna
75 rokov sa dožívajú:	BIACHKOVÁ Anna	
MATEJOVÁ Mária	PAPCUNOVÁ Hana	
JANINDOVÁ Mária	KOSEC Milan	
BAJUŽÍKOVÁ Anna		

VŠETKÝM JUBILUJÚCIM SPOLUOBČANOM SRDEČNE BLAHOŽELÁME!

BÁNOVSKÝ ČURBES 2023

Tak sme fungovali v roku 2023.

Vážení spoluobčania.

Aj keď sa zopár mojich článkov o činnosti hasičov v obecných novinách už objavilo, prešiel rok a ja mám tu časť opäť sa k Vám prihovoriť. V tomto roku som sa zúčastnil na niektorých výročiach a mohol som si zaspomínať na našich predchodcov. Je dôležité pripomínať si ich a oceniť ich prácu, ktorou rozvíjali dobrovoľnícku organizáciu. Som hrdý, že som súčasťou organizácie, ktorá si vie svojich predchodcov uctiť a postarať sa, aby neupadli do zabudnutia, ako sa to veľakrát stáva v iných častiach našej spoločnosti. Z tohto dôvodu sa každý rok v prvý Júlový víkend na sviatok Cyrila a Metoda usporadúva nočná hasičská súťaž z názvom „Memoriál - Štefana Kandu“.

Je mesiac december a nastal čas vianočný. Postupne už vyhodnocujeme a spomíname ako sme žili v roku 2023 a čo všetko sa v tomto roku udiało. V našom Dobrovoľnom hasičskom zbore sme sa najviac venovali zdokonaľovacej príprave, športovým súťažiam, údržbe techniky, rôznym školeniam a kurzom ako bol pľúčkový kurz alebo Základná príprava členov do hasičskej jednotky obce Bánovce nad Ondavou.

V apríli sa k nám vrátili potrebné papiere od IVECA DAILY, ktoré nám boli odobraté a odoslané na odhlásenie do Bratislavy na MV SR a mi sme tak mohli zaevidovať už naše auto na Dopravnom inšpektoráte v Michalovciach. Po šiestich mesiacoch čakania sme tak dostali nové evidenčné čísla (špz) a naše IVECO mohlo von z garáže. Auto prešlo cez STK, EK a muselo sa zaregistrovať do mýtného systému. Po uhradení zákonnej poisťky mohlo konečne na cestu.

Na súťaži o Zemplínsky pohár v Snine 6. mája sa zúčastnilo aj naše družstvo žien, ktoré si odniesli zo sebou pohár za pekné 3. miesto. V mesiaci júl sme zorganizovali na domácom ihrisku Nočnú súťaž, na ktorej sme skončili z družstvom mužov na predposlednom 8. mieste. Aj v tomto roku sme sa prihlásili do Trebišovskej hasičskej ligy, kde sme po 7. kolách napokon skončili na poslednom 4. mieste. Niektorá zo súťaží sa bežala na dve kolá.

Okresná hasičská liga 2023 - Trebišov:

4.6.2023 - 1. a 2. kolo: Novosad – Bánovce nad Ondavou – muži 2 x 4. miesto, čas: 28,87 sek. a 21,56 sek.

8.7.2023 - 3. kolo: Bánovce n./Ond. – Bánovce nad Ondavou – muži 4. miesto, čas: 27,60 sek.

23.7.2023 - 4. a 5. kolo: Herľany – Bánovce nad Ondavou – muži 4. miesto a 3. miesto, čas: 26,41 sek. a 22,22 sek.

13.8.2023 - 6. kolo: Čičarovce – Bánovce nad Ondavou – muži 4. miesto, čas: 19,98 sek.

16.9.2023 - 7. kolo: Kuzmice – Bánovce nad Ondavou – muži 4. miesto, čas: 24,86 sek.

Po celom Slovensku sa konajú rôzne súťaže pre hasičské družstvá a aj jednotlivcov. Taká je napríklad súťaž „Železný hasič“. V roku 2022 sa náš Jozef Gajdoš prvýkrát zúčastnil na takej súťaži v Prešove, kde skončil na 5. mieste z 25 súťažiacich. Aj tohto roku 2. septembra 2023 sa zúčastnil tejto súťaže v obci Čečeňovce, kde z 22 súťažiacich skončil na 3. mieste. Taká súťaž sa konala aj v Malčiciach 30. júla, ktorú bez väčšej konkurencie vyhral.

Počas roka sa tiež venujeme aj komerčnej činnosti. Naše zabezpečovacie asistenčné služby boli využité pri rôznych kultúrnych a športových podujatiach. Pri koncertoch skupiny OLYMPIC v Michalovciach a Prešove, pri vystúpení CIGÁNSKY DIABLI na Dni matiek s Petrom Pellegrínom a stranou HLAS – SD v Chemkostav aréne v Michalovciach a v súčasnosti zabezpečujeme všetky hokejové zápasy na Zimnom štadióne pre HK DUKLA INGEMA Michalovce v sezóne 2023/2024. Za zmienku stojí spomenúť aj zápas SLOVENSKO – NEMECKO, ktorý sa hral 8. februára na ľade v Michalovciach. Ešte pred začiatkom stretnutia sa urobila väčšia diera v ľade, ktorú sme za pomoci hasičského prístroja CO2 zapláťali a zápas sa mohol odohrať. Za tento čin sme neskôr dostali poďakovanie od Slovenského zväzu ľadového hokeja a prezidenta Miroslava Šatana v zastúpení Generálnej manažérky ženského hokejového klubu Tigrice Michalovce z rúk sl. Miroslava Maťašovej.

V máji sme na základe poverenia od starostky obce, vykonali preventívne prehliadky vykurovacích telies a komínov. Myslím si, že aj vďaka dobrej prevencii tento rok u nás v obci nikde nehořelo. Dokonca sme v obci nemali nahlásené ani zatopené pivnice. Preto sme k zásahom v obci nemali žiaden výjazd a tak nám zostalo viac času venovať sa zdokonaľovacej príprave. V auguste sme vytiahli náš nový nafukovací gumený čln zo zbrojnice, ktorý sme zakúpili z dotácie DPO SR a MV SR ešte pred dvoma rokmi a v rámci náviku na vode sme prvýkrát vycestovali na vodu Zemplínskej Širavy.

Počas celého roka sme sa zúčastňovali na brigádach a podujatiach organizovaných obcou. Zbierali sme ako každý rok staré železo a pomáhali pri organizovaní obecných slávností. Naše poslanie je pre spoločnosť potrebné a nezastupiteľné. Nedá sa vykonávať bez obrovskej ochoty, svojho ja a obetovania sa pre druhých. My dobrovoľní hasiči sme sa tak, ako vždy v ťažkých chvíľach dokázali zomknúť a dokázali sme byť tam, kde to bolo potrebné.

Ďakujem za pozornosť.

Ladislav Maťaš - Veliteľ DHZO a Predseda DHZ.

BEÁTA BABIKOVÁ VALLOVÁ AŽ RAZ ZOMRIEM

Až raz zomriem,
chcela by som,
aby to bolo v nedeľu.
Aspoň tú jedinu nedeľu
by som zasvätila
Pánovi
tak, ako sa patrí –
ničnerobením a poko-
jom,
hoc aj večným.
Až raz zomriem,
nech je to v nedeľu.
V deň, keď nečakám
žiadnu návštevu
a kuchynskú zásteru
vymením
za šaty sviatočné
aspoň raz.
Až raz umriem
v jednu nedeľu,
chcem byť sama
a s Pánom tak,
ako doteraz...
Až kým ma nevzkriesi
a ja precitnem
s novým ránom,
až sa
opäť narodím... BV

Jana O.

Správa o založení a činnosti Kynologického klubu RAMAON

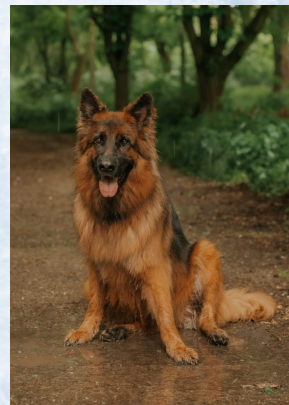
V mene Kynologického klubu RAMAON pozdravujem čitateľov našich Obecných novín. V nasledujúcich riadkoch sa pokúsim ozrejmiť činnosť, poslanie a aktivity klubu. Po schvaľovaní procese nadriadenými orgánmi /Ministerstvo vnútra, Zväz športovej kynológie SR/ a schválením stanov bol klub dňa 13.12.2022 zaregistrovaný ako oficiálny člen Zväzu športovej kynológie SR. Klub má pôsobnosť v rámci Slovenska a je oprávnený usporiadať chovateľské akcie /skúšky, bonitácie/ ako aj výcvikové akcie / skúšky z výkonu podľa národného a medzinárodného skúšobného poriadku/. Vízou do budúcnosti je nová aktivita klubu zameraná na záchranárskych výcvik psov. Klub disponuje dostatočnými priestorovými možnosťami na túto pomerne náročnú výcvikovú činnosť. Realizovať tento druh tréningu psov, ako aj každý iný, je možné len pri dostatočnom záujme a zapálení psovodov.

V čase, keď vzniká tento článok, nemôžem presne špecifikovať počet členov klubu, nakoľko sú podané nové žiadosti o členstvo a členská schôdza, ako najvyšší orgán klubu, rozhodne o prijatí adeptov na členstvo. Členskú schôdzu sa chystáme usporiadať v čo najkratšom časovom horizonte, v priebehu mesiaca november 2023. Výbor klubu je päťčlenný, zložený z predsedu, podpredsedu, pokladníka, tajomníka a člena výboru klubu. Týmto som chcel ozrejmiť organizačnú štruktúru, nakoľko sa jedná o novú aktivitu v našej obci.

Teraz trochu osobnejšie. Kynológia je úžasný svet, pre mnohých, mňa nevynímajúc, únik pred hektikou dnešných dní. Výcvik a výchova psa je komplexný a pomerne dlhodobý proces, kde každé urýchlenie alebo preskočenie niektorého kroku, môže mať naozaj vážne následky pri ďalšom tréningu psov. Na druhej strane pri dostatočnej miere trpezlivosti, voľbe správnej motivácie a metodiky sa výsledok určite dostaví. Členovia klubu budú v budúcnosti maximálne ústretoví pri poskytovaní poradenstva ako aj praktických činností pri zvládnutí toho ktorého cviku, ako aj usmernení vhodného správania psa. Chceme sa aktívne zapájať do života obce a spolupracovať s inými organizáciami, a tak obohatiť spoločenský život.

Záverom chcem aj touto cestou apelovať na jeden veľmi negatívny jav, ktorý sa bohužiaľ opakuje čoraz častejšie. Jedná sa o nevhodný a maximálne nehumánny spôsob „zbavovania“ sa psov. Áno, mám na mysli, vysadenie psa z auta. Takzvaný „pseudomajiteľ“ jednoducho vyhodí psíka z auta na neznámych miestach a nechá ho na pospas osudu. Bezohľadnejší spôsob ani nepoznám. Prvé hodiny prežíva psík eufóriu, lebo dúfa, že jeho pán si len odskočil a vráti sa pre neho. V nasledujúcich dňoch prežíva pes doslova pekló. Pritom existujú zariadenia, kde sa dá takýto naraz „nechcený“ pes umiestniť a následne presunúť do vhodných podmienok - k ľuďom, ktorí ho budú mať radi.

Predseda Kynologického klubu RAMAON
Radoslav Parihuz

BÁNOVSKÉ
NOVINY

Zostavila :
Redakčná rada :
Sadzba a tlač :
Počet :
Vychádza :
Neprešlo jazykovou úpravou

Ľudmila Geročová
Kultúrna komisia pri OZ v Bánovciach nad Ondavou
Roman Vorreiter PRINTMEDIA, Michalovce - www.printmedia.sk
300 kusov
1x ročne

OZ schválilo text novín 24.11.2023